

درس دہم

«نام نیکو»

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

غرور: سربلندی

ضایع: تباه شده، تلف شده

فوق العاده: غیر عادی، غیر معمول

تحسین: تشویق، آفرین

زرنگار: طلاکاری شده

ضامن آهو: لقب امام هشتم حضرت رضا (ع)

کلمات متضاد

غروب ≠ طلوع

بیرون ≠ درون

فراوان ≠ کم

نشسته ≠ برخاسته

بیدار ≠ خواب

گریستن ≠ خندیدن

خیال‌انگیز: آنچه که خیال را بر می‌انگیزد

ضامن: کسی که مسئولیت کاری را دارد

تحسین آمیز: همراه با تشویق

دریافتن: فهمیدن

سوگوار: مصیبت زده، غمگین

گذران: در حال گذشتن

رفتگان: در گذشتگان، مردگان

ستودن: ستایش کردن

مطمئن: تردید نداشتن در مورد چیزی

تسخر: مسخره کردن

کلمات هم خانواده

طراحی، طرح، طراح

مراتب، رتبه

تشویق، مشوق، شوق

مطمئن، اطمینان

تسخیر، مسخره

هیجان، مشوق، شوق

نام نیکو گر بماند ز آدمی به کزو ماند سرای زرنگار

اگر پس از مرگ انسان، خوش نامی و آوازه‌ی خوب، در میان مردم از او باشد، بهتر از خاندی با ارزشی است که از خود به جا بگذارد.

نام نیک رفکان ضایع مکن تا بماند نام نیکت ماندگار

خوش نامی و احترام انسان‌های در گذشته را تباه نکن، تا پس از مرگت، آوازه‌ی خوبی از تو به یادگار بماند.

نوشتن کلماتی که حروف آنها نامرتب است، یکی دیگر از تمرین‌های مهارت املاست. از بزرگتر خود بخواه بعضی کلمات درس را انتخاب کند و هر کلمه را به صورت حروف در هم ریخته بنویسد تا شما کلمه را به صورت درست بنویسی.

با توجه به متن درس دهم به سوالات پاسخ بده.

الف: با حروف به هم ریخته کلمه بساز.

س ر ح ت	↻	حسرت	↻	م ا ض ن	↻	ضامن
ر ص ب	↻	صبر	↻	و ع ر ش ا ا	↻	عاشورا
س ن ی ت ح	↻	تحسین	↻			

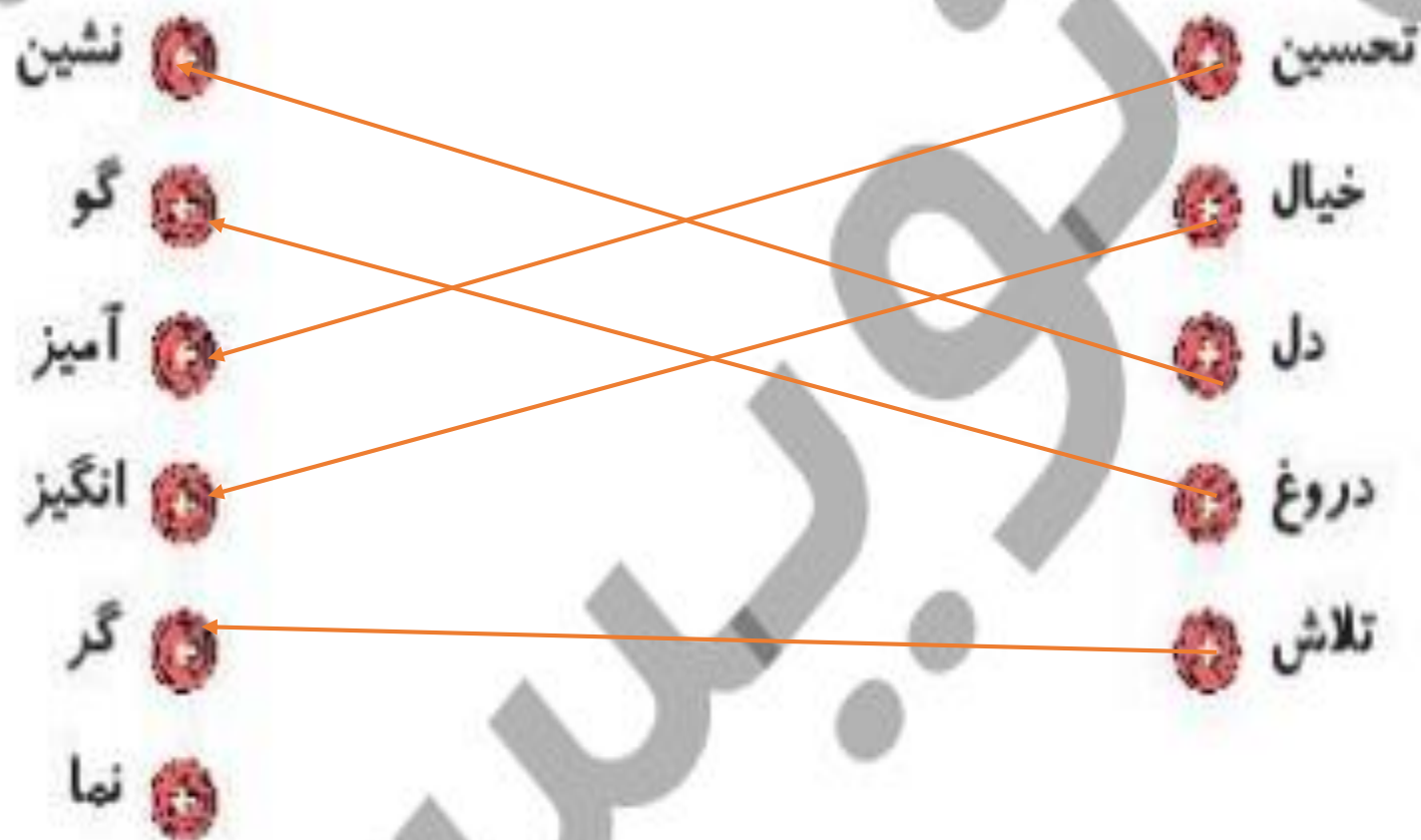
ب: با دو کلمه از قسمت بالا یک جمله بساز.

مردم استاد فرشچیان را برای نگاره ی عصر عاشورای تحسین می کنند.

تمرین

هر کلمه را به پسوند مناسب خود وصل کن. (یک پسوند اضافی است.)

۲ درستى و نادرستى جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستى، درست آنها را بنویس.

الف: غرور، آفت هنر است. ✓

ب: نگاره‌ی «عصر عاشورا» از آثار استاد امامی است. ✗
نگاره عصر عاشورا از آثار استاد فرشچیان است.

پ: حرف «ش» در کلاهش، ضمیر است. ✓

ت: کلمه‌ی «راستگوترین» یک اسم است. ✗
کلمه «راستگوترین» یک صفت است.

جمله‌ها را با استفاده از مخالف کلمه‌های داخل کمانک کامل کن.

الف: زعفران فروش گفت: من هرگز دروغ نمی‌گویم. (راست)

ب: درنا می‌دانست که نباید کار نایسند انجام دهد. (پسندیده)

پ: اکنون کمتر کسی است که نگاره‌ی عصر عاشورا را ندیده باشد. (بیشتر)

جمع مناسب هر کلمه را در جای خالی بنویس.

کلبه	ستاره	هم کلاسی	استاد	کبوتر	مسجد
جمع	ستارگان	هم کلاسی ها	اساتید	کبوتران	مساجد

۵ مانند نمونه، برای هر ترکیب واژه‌ی مناسب انتخاب کن و بنویس.

خیال + انگیز ← خیال‌انگیز

کار + مند ← کارمند

مه + آلود ← مه‌آلود

دست + بند ← دست‌بند

ی	ش	ی	ر	ن
و	خ	ی	ا	ل
ه		م	ن	د
ع	ش	ه	ا	س
ی	ا	ر	و	ت

هر ترکیب را به معنی آن وصل کن.

نام آشنا	شناخته شده
نام نیکو	خوش نامی و نام خوب
ابرهای گذران	ابرهای در حال حرکت
	ابرهای سوراخ سوراخ

کلمات زیر را با آمیز، ترکیب کن و با ترکیب جدید جمله بساز.

الف) افتخار

آمیز

ب) تفکر

افتخار آمیز: استاد به شاگردش نگاه افتخار آمیز کرد.

تفکر آمیز: سوال معلم تفکر آمیز بود و همه را به فکر واداشت.

معنا و مفهوم بیت زیر را بنویس.

«نام نیکو گر بماند ز آدمی / به کزو ماند سرای زرنگار»

اگر پس از مرگ نام و آوازه خوب باقی بماند، بهتر از آن است که خانه
با ارزش از او بر جای بماند.

زندگی‌نامه‌ی یکی از شاعرانی که نام آنها در درس آمده بود بنویس.

بر عهده دانش آموز

ضرب المثلی که در آن کلمه‌ی ماهی، به کار رفته باشد بنویس و بگو در چه مواردی آن را به کار می‌بریم.

ضرب المثل:

ماهی را هر وقت از آب بگیری تازه است و بیانگر این موضوع است که برای شروع کار هیچ وقت دیر نیست.

مورد استفاده:

- ۱- پرهیز از تنبلی و تعویق کارها
- ۲- پی بردن به ارزش زمان

با توجه به سؤالات داده شده، گزینه‌ی صحیح را مشخص کن.

الف: کدام گزینه مربوط به شاعر بزرگ، سعدی است؟

- (۱) کتاب مثنوی (۲) دیوان غزلیات (۳) گلستان و بوستان (۴) شاهنامه

ب: «محمود فرشیان»، استاد بزرگ است.

- (۱) نقاشی (۲) شعر (۳) کاشی‌کار (۴) خوشنویسی

پ: کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) شگفت‌انگیز (۲) خواب‌آمیز (۳) شبانگاه (۴) تفکر‌آمیز

ت: کدام گزینه از نام آوران معاصر به حساب نمی‌آید؟

- (۱) پروین اعتصامی (۲) مهدی آذر یزدی (۳) فردوسی (۴) اسدالله شعبانی

ث: در عبارت زیر، کدام علامت مشخص شده‌ی نگارشی، به درستی انتخاب نشده است؟

در آن میان یکی گفت: «چه گل‌های قشنگی! چه کسی این‌ها را آورده است؟ چه بوی خوبی دارند!»

- (۱) . (۲) ! (۳) ؟ (۴) !

ج: در کدام گزینه پسوند وجود دارد؟

- (۱) بنگر کزین ره پر خون (۲) خورشیدی خجسته رسید (۳) شکوه شادی افزون است (۴) سپیده‌ی ما گلگون است

مورچه کل زمستان را مثبت می‌اندیشد،

این هم مهم است. در طول زمستان مورچه‌ها به خود یادآور می‌شوند که این دوران زیاد طول نمی‌کشد؛ به زودی از اینجا خواهیم رفت. در اولین روز گرم، مورچه‌ها بیرون می‌آیند، اگر دوباره هوا سرد شد آن‌ها به لانه برمی‌گردند، ولی باز در اولین روز گرم بیرون می‌آیند. آن‌ها برای بیرون آمدن نمی‌توانند زیاد منتظر بمانند.
(ادامه دارد ...)

الف: منظور از «این دوران زیاد طول نمی‌کشد»، چیست؟

فصل زمستان

ب: در اولین روز گرم، مورچه‌ها چه می‌کنند؟

از لانه بیرون می‌آیند.

پ: چرا مورچه‌ها برای بیرون آمدن نمی‌توانند زیاد منتظر بمانند؟

زیرا باید مواد غذایی جمع کنند.

ت: پیام متن را بنویس.

مثبت اندیشی و پرهیز از ناامیدی.